

יום ב', ו' בחשוון תשע"ז (07 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום, ו' בחשוון, בשנת ה'תס"א (1701 למנינם) - נפטר רבי יהודה החסיד, ימים ספורים לאחר עלייתו ארצה עם חבורה גדולה של יהודים מאירופה. על שמו, בית הכנסת החורבה בעיר העתיקה בירושלים (ר' בהמשך).

רבי יהודה חסיד לבית משפחת סג"ל, נולד בדובנא (דובנא) שבפולין בשנת ה'ת"כ (1660), כ-11 שנים לאחר גזירות ת"ח ות"ט, שבהן טבחו ביהודים בערי דרום אוקראינה. הוא פעל כדרשן בעיירה שידלוב שבליטא, והתפרסם בחסידותו.

בשנת ה'תנ"ז (1697) חולל תנועת עלייה לארץ ישראל, מתוך מטרה לקרב את ביאת המשיח. יש הגורסים, שהושפע ממגידים שבתאיים שסובבו בערי פולין. תחילה, התארגנה קבוצה מצומצמת של כ-31 משפחות, אך במהלך המסע הארוך שארך כ-3 שנים, הצטרפו לחבורה יהודים רבים נוספים. בסופו של דבר מנתה הקבוצה כ-1,500 איש, שביניהם תלמידי חכמים ורבנים חשובים, מהם שנודעו כשבתאים מובהקים, כחיים מלאך, או שנחשדו בכך. הקבוצה זכתה גם לקבל תמיכה כספית מקהילות יהודיות שדרךן עברה. בהמשך המסע נטשו את הקבוצה יהודים רבים שנשארו בארצות שאליהן הגיעה הקבוצה, או אף חזרו לארץ מוצאם. רבים נוספים נספו במחלות, בסערות הים ובפגעים שונים. בסופו של דבר, לירושלים הגיעו ביום ה', ראש חודש מרחשוון של שנת ה'תס"א (1700) רק כ-1,000 איש. (מספר כלל היהודים בעולם באותה תקופה היה פחות ממיליון נפש).

הקהילה היהודית בירושלים מנתה באותה העת כ-1,200 יהודים, והגעת הקבוצה כמעט והכפילה את גודל הקהילה. עוד בטרם הגיעה הקבוצה לירושלים, נעשו הכנות בשיתוף עם היישוב האשכנזי בירושלים והוקמו עבורם 40 בתים לדירות וכן הוקמו בית כנסת, בית מדרש, מקווה ובורות מים לקליטתם הראשונית.

ימים ספורים לאחר הגיעו לירושלים, בו' בחשוון תס"א (1700), נפטר רבי יהודה החסיד, בהיותו כבן 41 שנים.

לאחר מותו פרצו בקרב קהילתו מחלוקות רבות, בעיקר סביב האמונה המשיחית סביבו, ששררה בחלקים ממנה. רבים מבני הקבוצה חזרו לארצות מוצאם, מקצתם התפרסמו מאוחר יותר כשבתאים מובהקים, נרשמו כמה מקרים של התאסלמות והתנצרות, ומועטים בלבד נשארו בירושלים. בגלל שאחדים מהקבוצה נודעו בהזדהות עם השבתאות, הקבוצה ככלל, נדחתה על ידי הקהילה היהודית בירושלים ולא זכתה לקבל שום סיוע כלכלי, בניגוד למקובל בקהילה יהודית. ר' גדליה מסמיאטיץ, מתלמידי רבי יהודה, יצא לחו"ל כשד"ר לגייס תרומות עבור הקבוצה בירושלים. ר' גדליה חיבר ספר בשם "שאלו שלום ירושלים" שמתאר את מסע הקבוצה לא"י, והפיץ אותו בתקווה שיעורר אהדה, אך הצלחתו הייתה מעטה.

"גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלקינו הר-קדשו."

מתוך פרק התהלים [מ"ח] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שני בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה לכל חולי ישראל

יום ב', ו' בחשוון תשע"ז (07 בנובמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

כמה ימים לפני שנפטר, **הספיק רבי יהודה חסיד לרכוש את המגרש** הסמוך לבית הכנסת הרמב"ן העתיק, (שהיה ידוע כ"חצר האשכנזים" העתיקה בה התגוררו השל"ה הקדוש מפראג ותלמידיו שעלו לארץ כ-100 שנים קודם לכן), כדי לבנות בית כנסת לעדה האשכנזית בעיר, אך בשל מותו הבלתי צפוי נותרו אחריו חובות גדולים לבנאים הערבים. בעקבות החובות הללו, נאסר על יהודים אשכנזים במשך כ-100 שנים לגור בירושלים. בעקבות כך **נאלצו האשכנזים שהתעקשו לגור בירושלים להתחזות לספרדים**, כפי שהעיד ר' משה הירושלמי:

"אסור לו ליהודי ממדינותינו מפולין או מארצות אשכנז אחרות להיכנס לירושלים, אלא אם כן הוא מלוכש במלבושי תוגרמה ומדבר בלשון תוגרמה עד שאין יודעים בו שמאשכנז הוא, וכל זאת בגלל מעשה חבר החסידים שעלו עם רבי יהודה החסיד השני ע"ה."

רק בשנת תקצ"ו 1836 הצליח **רבי אברהם שלמה זלמן צורף** [שעליו כתבנו בדף ב-י"ט באלול – קרבן הטרור הערבי הראשון בארץ-ישראל] מן היהודים האשכנזים שעלו בעליית תלמידי הגר"א להסדיר את החובות, ולהתיר ליהודים אשכנזים להתיישב בירושלים. אז נגאלה החצר ונבנה בה בית הכנסת האשכנזי הגדול שנודע בכינויו "**חורבת רבי יהודה חסיד**". כינוי זה נשתמר גם לאחר שחרב בשנית במלחמת השחרור.

בספרות התקופה מתוארת הלווייתו וקבורתו במערה בהר הזיתים. בספרו "תולדות חכמי ירושלים" מתאר אריה לייב פרומקין מערה זו, הכוללת כוכים רבים ועליהם כתובות עם שמות העולים הקבורים שם. בשנת ה'תשע"א (סביבות 2011), החל תהליך שיקום קברים בהר הזיתים והסרת עפר, בחלקה שכוסתה על ידי הירדנים במסגרת השחתת בית הקברות לאחר מלחמת העצמאות בתש"ח. בחלקה זו נתגלתה המערה המקורית שבה נקברו רבים מהעולים בעלייה זו.

[\[מקור\]](#)

"גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלקינו הר-קדשו."

מתוך פרק התהלים [מ"ח] שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שני** בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום טוב ונעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לפדיון נפשם של נעדרי וכלואי ישראל, ורפואתם השלמה לכל חולי ישראל